

İTALYA

Mimari Kalite Yasası

2003

2003 yılında İtalyan Hükümeti tarafından kabul edilen Mimari Kalite Yasası (Legge-Quadro Sulla Qualita Architettonica), yapıli çevrede mimari kaliteyi yükseltmek amacıyla devlet tarafından bir dizi önlem alınmasının yanısıra, niteliği artırmak üzere yoğun bir ekonomik ve kurumsal destek verilmesini de öngörüyor. Bu kapsamda, sanatsal niteliği olan çağdaş mimarlık ürünlerinin ön plana çıkarılması ve tanıtılması hedeflenirken, yasayla beraber bir Çağdaş Sanatları Belgeleme ve Değerlendirme Ulusal Merkezi ve Mimarlıkta ve İnşa Edilen Çevrede Kalite İçin Vakıf kurulması öngörölüyor. Ayrıca mimari kaliteye odaklanan yasanın son bölümünde, gerek mimarlığı diğer bazı politikalara entegre etmek gerekse mimarlıkla ilgili yasal düzenlemeleri daha da geliştirmek üzere farklı yasalarda değişiklik önerileri bulunuyor.

Metnin İtalyanca orijinaline ulaşmak için:
www.mo.org.tr/UIKDocs/italy.pdf

Mimari Kalite Yasası

Çeviri: Serpil Uyar

MADDE 1 - Amaç

1. Devlet, anayasanın dokuzuncu maddesi kapsamında, mimarlık ve şehir planlama projelerinin oluşturulmasında ve gerçekleştirilmesindeki kaliteyi, bu kalitenin gerek çevresel peyzajın korunmasında gerekse de yaşam kalitesinin yükseltilmesindeki kamusal önemini göz önünde bulundurarak korur ve geliştirir.

2. Mimarlık ve şehir planlama kalitesinden, eserin tasarlanması ve gerçekleştirilmesinde işlevsel, sosyal, biçimsel özellikleri ve ihtiyaçları göz önünde bulunduran bir proje süreci sonucunda ortaya çıkan ve böylelikle eserin çevresinde bulunan ortama uyumlu olarak eklenmesini garantileyen projeler kastedilmektedir.

MADDE 2 - Temel İlkeler

1. 1.maddede belirtilen amaçlara ulaşabilmek için, kamu kuruluşları yetkileri çerçevesinde aşağıda belirtilen hedefler için çalışırlar:

- a) Mimari eser ve projelerin kalitesinin, çevresel peyzaja yönelik iyileştirme müdahalelerine de referans verilerek teşvik edilmesi,
- b) Yeni müdahalelerde ve iyileştirme müdahalelerinde proje ve fikir yarışmalarının teşvik edilmesi,
- c) Proje yarışmalarına genç tasarımcıların katılımının desteklenmesi. Bu amaçla proje şartnamelerine derece almayan başarılı projelerin bir kısmının masraflarının geri ödenmesine yönelik maddelerin eklenmesi,
- d) Seçkin mimari eserlerin, tasarımı ve uygulanması,
- e) Çağdaş mimarinin özel sanat değeri taşıyan eserlerinin belirlenmesi,
- f) Konu üzerine uzmanlaşma ve araştırmanın teşvik edilmesi,
- g) Çağdaş mimarlık ve şehir planlama eserleri arşivlerinin korunması, işletilmesi ve değerlendirilmesi.

MADDE 3 - Proje Kalitesinin Teşvik Edilmesi

1. 27 Aralık 2002 tarihli ve 289 numaralı yasanın 60.maddesinin 4. bendinde belirtilen kaynaklardan faydalanılarak; Kültürel Varlıklar ve Etkinlikler Bakanlığı ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ortaklaşa önerisiyle; Kültür Bakanlığı bünyesinde, fikir ve proje yarışmalarının düzenlenmesi ve özel mimari öneme sahip olup kültürel aktivitelere yönelik kullanımı olan ya da sanatsal, tarihsel veya çevresel doğal öneme sahip alanlarda bulunan projelerin hazırlanması için bir fon oluşturulmuştur.

2. 1. bendde bahsedilen fondan proje yarışmalarına başvuran özel ve tüzel kişiler veya eserlerin projelendirilmesi ve uygulanması için başvuran özel ve tüzel kişiler yararlanabilirler.

3. Kültürel Varlıklar ve Etkinlikler Bakanlığı'nın, Altyapı ve Ulaştırma Bakanlığı ve 28 Ağustos 1997 tarihli 281 numaralı kanun hükmünde kararnamenin 8. maddesi ile mutabakat halindeki kararnamesinde 1. bendde sözü geçen fonun kullanımı ve finansmanın ülke geneline dengeli bir şekilde dağılımını garantileyecek şekilde paylaşımı ile ilgili kriterler belirlenmiştir.

MADDE 4 - Mimari Eserlerin Tasarımı ve Projelendirilmesi

1. Kültürel Varlıklar ve Etkinlikler Bakanlığı ve Ulaştırma Bakanlığı, yetkin eserlerin tasarımı ve projelendirilmesi için fikir veya proje yarışmaları düzenler.

2. 1. bendde sözü geçen bakanlıklar, seçkin mimari eserlerin tasarımına ve projelendirilmesine ayrıca katkıda bulunabilirler. 3. maddenin birinci bendinde belirtilen kaynakların dışında, bu işlemin yürütülmesi için vergi gelirleri / kaynaklar talepte bulunan idari birimlerin kullanımına açıktır.

MADDE 5 - Özel Sanatsal Değeri Olan Çağdaş Mimarlık Eserleri

1. Kültürel Varlıklar ve Etkinlikler Bakanlığı, bölge (*regione*), il (*provincia*) veya ilçe (*comune*) yönetiminin önerisi ile 22 Nisan 1941 tarihli 633 numaralı yasanın 20. maddesinin 2. bendine ve bu yasada yapılan değişikliklere tâbi olmak üzere çağdaş mimari eserlerinin özel sanatsal değerini tescilleyebilir.

2. Özel sanatsal değer tescil kararı, eserin mimarına, mal sahibine, kullanıcıya ve eserin içinde yer aldığı ilçe yönetimine (*comune*) beyan edilir.

3. 22 Nisan 1941 tarihli 633 numaralı yasaya bağlı kalınarak, 1. bendde sözü geçen eserlerdeki değişiklikler özel sanatsal değer devamlılığının tespiti için bakanlığa beyan edilir. Olumsuz sonuç çıkması durumunda tescil kararı kaldırılır.

MADDE 6 - Kaliteli Mimarlık ve Şehir Planlama Proje ve Eserlerinin Tanınması

1. Seçkin mimarlık ve şehir planlama eserlerini tasarlayan, projelendiren, veya yaptıran özel ve tüzel kişilere takdirname / tanınma verilebilir.

MADDE 7 - Çağdaş Mimarlık Eserlerine Ekonomik Katkı Sağlanması

1. 1999 tarihli 490 numaralı kanun hükmündeki kararnamede belirtilen ödenek, en az on yıl içerisinde inşa edilmiş olan ve 5. Maddeye göre tescillenmiş mimari eserlerin restorasyonunu da kapsar.

2. 5. Maddenin 3. bendinde sözü geçen tescil kararının kaldırılması, söz konusu (1.bend) ödeneğin geri ödenmesini gerektirir.

MADDE 8 - Çağdaş Mimari Eserlerin Tanıtımı

1. 5. Maddeye göre tescillenen yeni yapılar veya yenileme / onarım müdahalesi sonucu tescil kararı çıkarılan yapılar devamlı olarak ön cephelerinde veya toplum tarafından görülebilecek bir konumda, özel sanatsal değer tescili bilgisi ile birlikte proje mimarının, proje sahibinin ve müteahhitin adını taşımaktadır.

2. Kültürel Varlıklar ve Etkinlikler Bakanlığı, 5. Madde çerçevesinde tescillenmiş eserlerin ve 6. Madde çerçevesinde tanınmış proje ve eserlerin listelerinin güncellenmesini, kullanıma açılmasını ve ulaşılabilirliğini (telefon yolu da dahil olmak üzere) görev edinir.

MADDE 9 - Konu Üzerinde Uzmanlaşma ve Araştırmaların Desteklenmesi

1. Kültürel Varlıklar ve Etkinlikler Bakanlığı ve Altyapı ve Ulaştırma Bakanlığı, Eğitim, Üniversiteler ve Araştırma Bakanlığı veya tekil üniversite kurumları ile işbirliği yoluyla ve konu üzerinde yetkin uzmanların danışmanlığında mimarlık, şehir ve bölge planlama ve peyzaj kültürünün bilgisine ve bu bilginin yayılmasını amaçlayan uzmanlaşmayı destekler.

2. Kültürel Varlıklar ve Etkinlikler Bakanlığı ve Altyapı ve Ulaştırma Bakanlığı, Eğitim, Üniversiteler ve Araştırma Bakanlığı, bölgesel ve yerel yönetimler ile işbirliği yoluyla ve konu üzerinde yetkin uzmanların danışmanlığında mimarlık, şehir ve bölge planlama ve peyzaj kültürünün bilgisine ve bu bilginin yayılmasına yönelik okul müfredatlarının hazırlanmasını ve geliştirilmesini teşvik eder.

3. Söz konusu maddenin gerçekleştirilmesi için gerekli bütçe tahsis edilmelidir.

MADDE 10 - Çağdaş Sanatları Belgeleme ve Değerlendirme Ulusal Merkezi

1. Çağdaş Sanatları Belgeleme ve Değerlendirme Ulusal Merkezi, 12 Temmuz 1999 tarihli 237 numaralı yasanın 1. Maddesinde belirtildiği üzere, mimarlık alanında ve Altyapı ve Ulaştırma Bakanlığı ile mutabakat halinde şehir planlama alanında; 12. Maddede tanımlanan vakıf ile işbirliğiyle aşağıda belirtilen görevleri yerine getirmeyi amaçlar:

- a) Modern ve çağdaş mimarlık ve şehir ve bölge planlama ile ilgili belge değerinde malzemenin toplanması ve korunması;
- b) Bölge yönetiminin mutabakatı ve üniversitelerle yerel yönetimlerin işbirliği ile a bendinin gerçekleştirilmesi amacına yönelik, modern ve çağdaş mimarlık ve şehir planlama belgeleri için yerel belgeleme merkezlerinin oluşturulması;
- c) Diğer belgeleme merkezleri ve konu üzerinde çalışan özel ve kamu kurumları ile işbirliği halinde, mimarlık ve şehir planlama arşivleri için ulusal bir bilgisayar ağının kurulması ve geliştirilmesi;
- d) Kültürel etkinlikler yoluyla mimarlık ve şehir ve bölge planlama kültürel mirasının tanıtımının desteklenmesi

2. Bu maddenin gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan 2004 ve 2005 yılları için yıllık 8.000.000 Euro değerindeki bütçe ihtiyacının karşılanması için 2003 – 2005 üç yıllık bütçesinden Maliye Bakanlığı'nın 2003 yılı için öngördüğü "Özel Fon"un Kültürel Varlıklar ve Etkinlikler Bakanlığı için tahsis edilen kısmının kullanımı ile bütçe aktarımına gidilmesi gereklidir.

3. Maliye Bakanlığı önereceği kararnameler ile bütçede gerekli değişiklikleri yapmak için yetki sahibidir.

MADDE 11 - Kamu Yapılarının Kalitesi Konulu Plan

1. Kültürel Varlıklar ve Etkinlikler Bakanlığı, Altyapı ve Ulaştırma Bakanlığı ile ortaklaşa, 28 Ağustos 1997 tarihli 281 numaralı yasanın 8. Maddesi ile mutabakat halinde, kamu yapılarının kalitesi konulu planı tanımlar ve günceller.

2. 1.bendde bahsedilen plan 3 yıllık dönemler için hazırlanır. Plan bu yasada belirtilen amaçlara ulaşmak için gerekli müdahale ana kararlarını ve özel olarak her yıl için öncelikli alanları ve projeleri belirler.

3. 27 Aralık 2002 tarihli, 289 numaralı yasanın 4.Maddesinde belirtilen kaynaklar çerçevesinde, Kültürel Varlıklar ve Etkinlikler Bakanlığı'nın Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ile ortaklaşa önergesi ile her yıl 1.bendde bahsedilen planın gerçekleştirilmesi için bütçe aktarılır.

MADDE 12 - Mimarlıkta ve İnşa Edilen Çevrede Kalite İçin Vakıf Kurulması

1. İkinci maddede belirtilen e) ve g) altmaddelerin dışındaki hedefler için Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Kültürel Varlıklar ve Etkinlikler Bakanlığı ve Eğitim, Üniversiteler ve Araştırma Bakanlığı inşa edilen çevrenin ve mimarlığın kalitesi için bir vakıf kurarlar. Özel olarak bu vakıf :

- Yüksek standartlarda kamu yapıları ve altyapı projelerinin tasarımı ve gerçekleştirilmesi için yöntem, ölçüt ve teknikleri araştırır ve destekler,

- İlgili bakanlıklara, kaliteli kamu yapıları ile ilgili planın detaylandırılması için öneri hazırlar.
- Fikir ve proje yarışmalarının şartnamelerinin detaylandırılması için öneri hazırlar,
- Mimarlık Ulusal Belgeleme Merkezi ve tüm idari birimler ve ilgili şahıslarla bu yasanın amaçları için işbirliği yapar,
- Katılımcı taraflara danışmanlık ve destek sağlar.

2. Bu vakfa, devlet ve bölge idari birimleri, yerel yönetimler, tüzel ve özel şahıslar katılabilirler Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nın, Kültürel Varlıklar ve Etkinlikler Bakanlığı ve Eğitim, Üniversiteler ve Araştırma Bakanlığı ile ortaklaşa kararnamesi ile ilk alt başlıkta tanımlanan vakfın statüsü (yasal durumu) onaylanmıştır.

3. İlk alt başlıkta tanımlanan vakfın yasal durumu, vakfın varlığının ve etkinliklerinin oluşturulması ve bağışlanması ile (*bestowal*), idari, danışma ve denetim araçlarının yanısıra 2. alt başlıkta söz edilen şahısların katılımı ile ilgili ölçütleri içerir.

MADDE 13 - 22 Nisan 1941 Tarihli, 633 Numaralı Yasadaki Değişiklikler

1. Mimarlık eserlerinin korunmasını sağlamak amacıyla 22 Nisan 1941 tarihli 633 numaralı yasada aşağıda belirtilen değişiklikler yapılmıştır :

a) 2.Maddenin birinci paragrafının 5. alt başlığında, 'tasarımlar' kelimesinden sonra 'projeler ve' ifadesi eklenmiştir ;

b) 12. Maddenin 1. paragrafında 'endüstriyel' kelimesinden sonra 'veya mimari bir proje' ifadesi eklenmiştir ;

c) 99. Maddenin başlığı 'Mimarlık ve Mühendislik Projeleri ile İlgili Kanuni Haklar' olarak değiştirilmiştir. Bu maddede 1. paragrafta, 'teknikerler' kelimesinden sonra 'yanısıra mimarlık ve mühendislik eserleri müelliflerine' ifadesi ; 'tekniker' kelimesinden sonra 'veya mimari eser, proje veya tasarım müellifine' ifadesi ; 'teknik proje' ifadesinden sonra 'veya mimari eser proje veya tasarım' ifadesi ; ikinci paragrafta 'tasarım' kelimesinden sonra 'veya mimari proje veya eser üzerinde' ifadesi eklenmiştir;

d) 99. Maddeden sonra '99 – EK – Mimari eser veya proje müellifleri, bağımsız serbest mimar veya kamu ve özel sektörde çalışan mimar olmalarına bakılmaksızın, isimlerinin esere mesleki katkılarının açıklaması ile birlikte eser üzerinde yer almasının yanısıra, eser hakkında yapılan yayınlarda ve tekrar basımlarda yer alması haklarına sahiptirler.' ek maddesinin eklenmesi.

MADDE 14 - 11 Şubat 1994 Tarihli 109 Numaralı Yasadaki Değişiklikler

1. 11 Şubat 1994 tarihli 109 numaralı yasada aşağıda belirtilen değişiklikler yapılmıştır :

a) 16. Maddede :

1) 1. paragrafta, 'engelleyiciliği garantilenmiş' ifadesinden sonra 'birincil belgeye dair' ifadesinin eklenmesi ;

2) 4. paragrafta, 'eserin özellikleri' ifadesinden sonra 've detaylar da dahil olmak üzere mimari çözümler' ifadesinin eklenmesi ;

3) 5. paragrafta 'olası' kelimesinin kaldırılması ve 'yapısal kelimesinden sonra 'süslemeye dair (*dekoratif*)' kelimesinin eklenmesi ;

4) 6. paragrafın sonuna 'Her şekilde, nihai ve uygulanacak projelerin onaylanması, projenin yürütülmesinden sorumlu şahıslarla proje aşamalarından sorumlu proje ekibinin mutabakata varmasını takiben gerçekleşir.' ifadesinin eklenmesi ;

b) 17. maddede :

1) 8. paragrafta, 'ödüllendirme' kelimesinden önce, 'proje yarışmalarını da içerecek şekilde' ifadesinin eklenmesi ;

2) 13. paragrafta, 'fikir yarışması' ifadesinden önce 'kontrat yolu ile görevlendirmeyi teşvik edecek esasları içermek şartı ile' ifadesinin kullanılması.

3) 13. paragraftan sonra '13 – EK. Proje yarışmasının galibine, proje şartnamesinde belirtilen uygulama projesinin tevdi edilmesiyle ilgili şartlar çerçevesinde, özel anlaşma (*private negotiation*) ile mimari yönetim tevdi edilir.' ek maddesinin eklenmesi ;

c) 18. maddenin 1. paragrafında 'hazırlanmasıyla görevlendirilmiş' ifadesinden önce 'birincil belgenin yapılabirlik raporunun' ifadesinin eklenmesi ;

d) 21. maddenin 6.paragrafında 'aşağıda belirtilen' ifadesinin 'aşağıda belirtilenlerin herhangi biri' ifadesi ile değiştirilmesi ;

e) 27.maddede, 2 – EK numaralı paragraftan sonra '2 – EK2. 1.paragrafta tanımlanan iş yöneticisi (*director of labour*), proje mimarı (*progettista = planner*) şahsında mimari bir yöneticiye (*architectural director*) başvurabilir. Mimari yönetici, proje ve sözleşme (kontrat) bağlamında, malzeme alımı ve uygulama projesinde tanımlanan yapısal ve dekoratif mimari işler ile ilgili kararlar verir. Birden fazla aşamalı projelendirme içeren anlaşmalarda, mimari yönetim nihai projenin müellifine teslim edilir.' Ek maddesinin eklenmesi.